

GRAFOMOTORIKA A KRESBA			
Věk		Dovednost	Hodnocení
12–18 měsíců	1	Libovolně čmárá na papír	
18–24 měsíců	2	Napodobuje kreslení kruhu	
24–30 měsíců	*3	Čárá se záměrem	
	*4	Napodobuje kreslení čar – svislá, vodorovná	
30–36 měsíců (3. rok)	5	Pokouší se nakreslit kříž, čáry se nemusí protnout	
	6	Nakreslí kruh podle vzoru	
	7	Spojí dva body čarou	
36–48 měsíců (4. rok)	8	Nakreslí kříž podle vzoru	
	*9	Nakreslí hlavonožce	
	10	Snaží se vybarvit ohraničené tvary	
	11	Obtahuje jednoduché tvary	
	12	Nakreslí čtverec a trojúhelník podle vzoru	
48–60 měsíců (5. rok)	*13	Nakreslí postavu (jen hlavní části těla)	
	*14	Nakreslí jednoduchý domeček	
	15	Vybarvuje ohraničené tvary	
60–72 měsíců (6. rok)	*16	Nakreslí postavu s detailními částmi těla	
	*17	Píše některá tiskací písmena nebo číslice	
	18	Na požádání nakreslí různé tvary	
	*19	Napíše své křestní jméno velkými tiskacími písmeny	
72–84 měsíců (7. rok)	20	Nakreslí kosočtverec podle předlohy	
	*21	Nakreslí postavu se správným počtem prstů a s oblečením	
	*22	Píše tiskací písmena i číslice	
	*23	Kreslí s detaily	

SEBEOBSLUHA – OBLÉKÁNÍ				
Věk		Dovednost	Hodnocení	
do 12 měsíců	1	Nemá výraznou nechuť k převlékání		
	2	Sundá si ponožku		
12–24 měsíců	3	Samo si svlékne jednoduché oblečení (nerozepne knoflíky a zip)		
	4	Nastaví nohu k botě, když ho obouvají		
	5	Natáhne ruku k rukávu, když ho oblékají		
	7	Vysvleče si rozepnutý kabát nebo bundu		
	8	Nohou si vyzuje botu		
24–36 měsíců (3. rok)	9	Rozepne zip		
	10	Stáhne si kalhoty, když jde na toaletu		
	11	Stáhne a natáhne si svetr, když ho má z poloviny na hlavě		
	12	Rukama si zuje boty		
	13	Najde rukávový otvor na košili		
	14	Obleče si jednoduché oblečení (tričko a tepláky, může mít problémy s přední a zadní částí oděvu)		
	15	Oblékne si ponožky		
	16	Zapne boty na suchý zip		
36–48 měsíců (4. rok)	17	Zapne a rozepne knoflíky na modelu		
	18	Rozepne lehce chodící knoflíky na svém oblečení		
	19	Bez pomoci se svlékne		
	20	Rozváže mašličku na botách		
	21	Obuje se (většinou na správnou nohu)		
48–60 měsíců (5. rok)	*22	Samostatně se obléká bez zavazování bot		
	*23	Poznává své oblečení		
	24	Zapíná a rozepíná knoflíky		
60–72 měsíců (6. rok)	*25	Začíná si zapínat zip		
	*26	Obrací si oděv, když je naruby		
	*27	Učí se skládat oblečení		
72–84 měsíců (7. rok)	*28	Samostatně se obleče		
	29	Uklízí oblečení		
	30	Oblékne se přiměřeně počasí (s občasným dohledem)		
	31	Akceptuje změny počasí, střídá šaty i doplňky		

MANUÁL

SOCIÁLNÍ VÝVOJ

*Jednotlivé položky označené **

4. Hodnotí se z výpovědi rodičů a pozorováním dítěte v nepřítomnosti rodičů. Separační úzkost není vymezena jen věkem šesti měsíců, ale prochází určitým vývojem až do čtyř let věku dítěte. Proto hodnotte po delším sledování dítěte, popř. se k této položce vraťte.
6. Při interakci s dítětem (např. lechtání) odstoupíme od činnosti v případě, že ztratí oční kontakt. S činností znovu začneme, když se podívá. Hodnotíme **splnil/a**, jestliže z 10 případů je dítě minimálně v 9 případech úspěšné; je-li úspěšné v 5–8 případech, pak jej hodnotíme **naznačil/a**; úspěšnost ve 4 a méně případech hodnotíme jako **nesplnil/a**.
8. Námi navrhované hry jsou jen příklady, při hodnocení se musí vycházet z činností, které jsou pro dítě silně motivující.
10. Podívá se, zatahá dospělého apod., hodnotíme jako **splnil/a**, když dokáže využít tohoto způsobu žádosti o pomoc.
15. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže se dítě spontánně přidá a pracuje společně s dospělým, **naznačil/a**, jestliže musíme k uklízení dítě pobízet a aktivovat.
16. Podání knihy je pouze příkladem, je možné využít jakoukoliv činnost, kterou má dítě rádo.
17. Stačí, když si vyžádá pomoc jedním z navrhovaných způsobů.
19. Zájem by měl být cílený, dítě by se mělo těšit ze společnosti ostatních, kooperace mezi dětmi není důležitá. Dítě volí stejnou hračku jako pozorované dítě, i když vzájemně nespolupracují. U nově nastupujícího dítěte do zařízení je třeba počítat s určitou adaptací.
21. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže dítě kooperuje s jiným dítětem, přičemž dospělý sleduje činnost dětí a usměrňuje ji (částečným fyzickým vedením, verbálně, gestem). Pro **splnil/a** je u této položky nutné aktivní zapojení dítěte do kooperace. **Naznačil/a** hodnotíme tehdy, pokud dítě reaguje na pobídky dospělého, přitom není vyžadována jeho spontánní aktivita.
22. **Splnil/a** tehdy, jeli z jeho vnějších projevů evidentní radost a nadšení ze společné činnosti (hlasitý smích, hýkání, verbálními i neverbálními prostředky vyjadřování zájmu pokračovat v dané činnosti). **Naznačil/a**, jestliže se dítě těší ze společné činnosti, ale není schopno iniciovat pokračování.
25. Při hodnocení je dobré vycházet z informací od rodičů a z chování dítěte v zařízení.
27. Nemusí nutně říci „prosím“, svou žádost může vyjádřit gestem, popř. jiným slovním vyjádřením (např. „Sprav!“ – „Udělej!“ apod.) společně s očním kontaktem.
30. Test Smarties – viz Gillberg, Peeters: Autismus – zdravotní a výchovné aspekty, str. 48 nebo test Sally–Ann, viz Hrdlička, Komárek a kol.: Dětský autismus, str. 27 – viz rejstřík odborných výrazů.
31. Nemusíme trvat na žádosti: „Prosím, můžeš mi půjčit...“, stačí i jiná adekvátní prosba (např.: „Půjč mi!“, „Prosím...“, „Můžu si vzít?“ apod.)
33. Sociálně přiměřené chování v tomto věku: při jízdě v dopravním prostředku stojí na místě, drží se nebo sedí, nevykřikuje nahlas, neobjímá cizí lidi, nenahlíží do cizích tašek, neoslovuje cizí lidi apod.
39. Neskáče do řeči, drží se tématu apod.

45. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže ze tří případů dvakrát uspěje (např. „Zavolej tatínka k obědu.“ apod.).
46. Hodnotíme jako **splnil/a**, když z pěti možností splní alespoň tři.
47. Hodnotíme jako **splnil/a**, když správně odpoví na otázku, zda je chlapeček nebo holčička.
48. Hodnotíme jako **splnil/a**, když ve většině případů časuje slovesa správně.
53. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže je patrné, že je schopno korigovat rychlost, hlasitost, plynulost a intonaci.
57. Hodnotíme jako **splnil/a**, když ve většině případů používá správný čas.
59. + 61. Hodnotíme jako **splnil/a**, když pojmenuje správně tři z pěti.
68. + 69. + 70. Tyto položky můžeme hodnotit jedině tehdy, jestliže se dítě již prokazatelně učilo číst, dítě ve věku 6–7 let může mít odklad povinné školní docházky.

NEVERBÁLNÍ VYJADŘOVÁNÍ

*Jednotlivé položky označené **

7. **Splnil/a**, ukazuje-li opakovaně na předměty a osoby, které ho zajímají; **naznačil/a**, jestliže to učiní ve výjimečných situacích.
8. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže umí použít gesta u tří základních potřeb.
9. + 12. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže použije tři z pěti.
10. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže dítě přiměřeně situacím využívá mimiku obličeje.
13. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže umí použít alespoň tři gesta, která mohou nahradit řeč (např. „Pojď sem“, „Pá, pá“, „Dej mi“ apod.).
14. Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže dítě přiměřeně situacím využívá gesta společně s verbálním projevem.

Pomůcky:

- kojenecké hračky (viz předcházející položky)
- předměty denní potřeby, modely předmětů, zvířat apod.
- fotografie, obrázky, obrázkové knihy, knihy ke čtení
- karty s písmeny a číslicemi

IMITACE – MOTORICKÁ

*Jednotlivé položky označené **

13. Ve spontánní situaci předvádíme dítěti různé výrazy tváře (např. smích, pláč, mračení apod.). Hodnotíme jako **splnil/a**, jestliže dítě dokáže zopakovat výrazy obličeje dospělého, jeho mimika je pružná a živá. **Naznačil/a**, jestliže je patrná snaha o nápodobu, ale dítě musí být povzbuzeno a aktivováno.
18. Napodobuje jednotlivé činnosti bez použití potřebného předmětu (např. jako kope do míče, jako si čistí zuby, jako se češe apod.).
23. Vytvoříme kreslenou předlohu z různě barevných, velkých a tvarově rozdílných korálů do deseti. **Splnil/a** tehdy, jestliže navleče bez chyb, **naznačil/a**, jestliže správně navlékne víc než 50 %.